

Το Θέατρο

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ: Μολιέρου: «Οί πανουργίες του Σκαπέν» τρίπρακτη κωμωδία. — «Οί ψευτοσπουδαίες» μονόπρακτη κωμωδία.

“Επειτα από τις διάφορες άτυχίες του, τὸ «Βασιλικὸ θέατρο βρίσκεται τώρα στὸν καλὸ δρόμο. Ἡ ἐφετεινὴ του περίοδος σημείωσε δυὸ ἐξαιρετικὰς ἐπιτυχίας μετὰ τὸν «Ἄμλετ» τοῦ Σαίξπηρ καὶ τὴν «Βεντάλια» τοῦ Οὐάιλντ, καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε, ἂν θέλουμε νὰ εἶμαστε εἰλικρινεῖς, ὅτι ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποῦ ἀνέλαβε τὴ διεύθυνση τῆς Κρατικῆς μας σκηνῆς ὁ κ. Κωστῆς Μπασιτιάς «καινούργιος ἄνεμος δημιουργικῆς ἐργασίας πνέει ἐκεῖ μέσα.»

“Ἄν ὁμως μετὰ τὸν «Ἄμλετ» τὸ κοινὸ συγκλονίστηκε μετὰ τὴν τραγικὴν εἰμαρμένην τοῦ Δανοῦ πρίγκηπος κί' ἐθαύμασε τὴν ἐρμηνεία τοῦ κ. Μινωτῆ, ἂν πάλι μετὰ τὴ «Βεντάλια» χάρηκε τὸν ἐξυπνότατο διάλογο καὶ γοητεύθηκε μετὰ τὴ δημιουργία τῆς κ. Ἑλένης Παπαδάκη, μπροστὰ στὰ δυὸ ἔργα τοῦ Μολιέρου αἰσθάνθηκε κάποιαν μικρὴ ἀπογοήτευση. Τὸ αἶτιο δὲν πρέπει ν' ἀναζητηθεῖ οὔτε στο ἀνέθεσμα, οὔτε στὴν ἐρμηνεία, ἀλλὰ στὴν ἐκλογή. Οἱ «Πανουργίες τοῦ Σκαπέν» ἀντιπροσωπεύουν μιὰ πλευρὰ τοῦ μολιερικοῦ πνεύματος, ἐνδιαφέρουσα θέθαια, μὰ ποῦ δὲν προσθέτει τίποτα τὸ οὐσιαστικὸ στὴ μεγαλοφυΐα τοῦ συγγραφέως, δημιουργοῦ ἀνυπέβλητου τοῦ «Φιλαργύρου, τοῦ «Ταρτούφου» καὶ πρὸ πάντων τοῦ «Μισανθρώπου» Ἡ φάρσα αὐτὴ ποῦ γράφηκε ἀποκλειστικὰ γιὰ ξεκούρασμα ψυχικὸ καὶ διασκεδάση τοῦ κοινοῦ τῆς ἐποχῆς, εἶναι ἓνα ἐξυπνο καὶ γοργὸ παιγνίδι, ὅπου φαίνεται φυσικὰ ὅλη ἡ σκηνικὴ τέχνη τοῦ Μολιέρου, μὰ ποῦ ἀπέχει ὁμως ἀπὸ τὸ θαυότερο σάρκαστικὸ του πνεῦμα. Τὸ κοινὸ τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος διασκεδάζει, γελᾷ, χειροκροτεῖ, ἀλλὰ δὲν ἀποκομίζει καμμιάν οὐσιαστικὴν ἐντύπωση ἀπὸ τὴς πανουργίας τοῦ Σκαπέν καὶ τὸ γενικὸ πνεῦμα τῆς κωμωδίας. Καὶ ὅσοι μάλιστα δὲν ἔτυχε νὰ σκύψουν καὶ νὰ μελετήσουν τὸ μολιερικὸ θέατρο, φεύγουν μετὰ τὴν ἀφελῆ ἰδέα πὼς αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς ἐξακολουθεῖ νὰ θεωρεῖται ἔπειτα ἀπὸ τόσα χρόνια ὡς μιὰ ἀπὸ τὴς ἀγνότερες καὶ μεγαλοφυέστερες μορφές τῆς παγκόσμιας δραματικῆς τέχνης!

Μετὰ τὴς «Ψευτοσπουδαίες» — «Les grécieuses Kidienles» (ὁ τίτλος εἶναι ἀμετάφραστος) μπαίνουμε μέσα στὴν περιοχή τοῦ μολιερικοῦ πνεύματος. Ἡ κωμωδία αὐτὴ εἶναι ἓνα ἀριστούργημα ἀθάνατο. Μὰ γιὰ νὰ τὴν ἀπολαύσει κανεὶς ὀλοκληρωτικὰ, γιὰ νὰ νοιώσει τὴν καυστικὴ τῆς σάτυρα καὶ νὰ γοητευθεῖ μετὰ τὴν ὀξύτατη παρατήρηση τοῦ συγγραφέως, πρέπει νὰ μὴν εἶναι «ἄμοιρος τοῦ Μολιέρου». Στὸ ἀθάνατο τοῦτο ἔργο σατυρίζεται ἓνα τρωτὸ τῆς κοινωνικῆς ἐποχῆς τοῦ 17ου αἰῶνος: τὴς φαντασμένες γυναῖκες ποῦ θεωροῦν τὸν ἑαυτὸ τους πλάσμενο γιὰ νὰ ἐμπνέουν τοὺς ἄντρες καὶ τοὺς καλλιτέχνες, ἐνῶ κατὰ θάθος δὲν εἶναι παρά γυναῖκες ἀνόητες, γελοῖες, ἀληθινὰ νευρόσπαστα. Ἀλλὰ τὸ θεατρικὸ αὐτὸ κομμάτι τοῦ Μολιέρου εἶναι συνυφασμένο μετὰ τὴν ἐποχὴ του, γιὰτὶ θίγει ἀκόμα καὶ τὸ τρωτὸ τῶν γυναικῶν ἐκεῖνων ποῦ γιὰ νὰ ἐκφρασθοῦν χρησιμοποιοῦν ὕφος ἐπιτηδευμένο. Κί' ἔτσι ὁ τίτλος «grécieuses» παίρνει προέκταση κί' ὀλοκληρώνεται. Διαβάζοντας τὴν κωμωδία αὐτὴ φανταζόμεσθε τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς αὐλῆς τοῦ Λου-

δοθίκου ΙΔ', την τότε γαλλική κοινωνική ζωή, με τούς τρόπους της, τις ιδέες της και την εξεζητημένη κομψότητά της. "Όλ' αυτά στο σημερινό θεατή φαίνονται, από σκηνής, περίεργα και δε μπορούν να προκαλέσουν την εμπρόπευσα έντύπωση.

Οι μεταφράσεις τῶν δυὸ ἔργων ἔγιναν ἀπὸ τὸν κ. Κόντογλου γιὰ τὶς «Πανουργίες τοῦ Σκαπέν» καὶ ἀπὸ τὸν κ. Β. γιὰ τὶς «Ψευτοσπουδαῖες». Ὁ κ. Κόντογλου ἐργάστηκε δημιουργικὰ καὶ ἐξυπνα, ἐνῶ ὁ κ. Β. ἀλλοίωσε συχνὰ τὸ νόημα τῆς μονόπρακτῆς αὐτῆς κωμωδίας, πού, κατὰ τὴ γνώμη μας, εἶναι ἐντελῶς ἀμετάφραστῆ καὶ πρέπει ὁ ἀναγνώστης νὰ τὴ χαρεῖ στὸ πρωτότυπο.

Ἡ σκηνοθεσία καὶ τῶν δύο ἔργων εἶχε ἀνατεθεῖ στὸν κ. Μασσοῦκη, πού εἶχε ἤδη δεῖξει τὸ ταλέντο του, πρόπερσι, τὸ καλοκαίρι, μετὰ τὸν θάνατο τῆς κ. Ἀνδρεάδη. Μετὰ τὴν πρώτη του αὐτὴ ἐπίσημη ἐμφάνιση δε μπορούμε νὰ κρίνουμε ἀπόλυτα τὸ νέο σκηνοθέτη.

Ὁ κ. Μασσοῦκης, ἄνθρωπος νέος, μορφωμένος καὶ ἐργατικὸς, ἔχει πολλές ικανότητες καὶ φαντασία. Ἡ παράστασις τοῦ «Βασιλικού» στὸ σύνολό της δὲν εἶχε κενά, καὶ οἱ περισσότεροὶ ἠθοποιοί, χάρις στὴ διδασκαλία τοῦ νέου σκηνοθέτου, ἂν δὲν παρουσίασαν θέβαια ζηλευτὴν ὁμοιογένεια, ἂν δὲν δημιούργησαν τὴ γαλλικὴ ἀτμόσφαιρα, ἰδίως στὴ δεύτερη κωμωδία, αὐτὸ πρέπει ν' ἀναζητηθεῖ μᾶλλον στὴν ἑλληνικὴ καταγωγή τους. Οἱ «Ψευτοσπουδαῖες» μάλιστα εἶναι μιὰ «rièce nationale» πού δυσκολώτατα μπορεῖ νὰ ἀποδοθεῖ σ' ἄλλα θεάτρα, ἐκτὸς ἀπὸ τὴ «Γαλλικὴ Κωμωδία».

Στὶς «Πανουργίες τοῦ Σκαπέν» δυὸ γενικὰ ἠθοποιοὶ κατενόησαν περίφημα τούς ρόλους τους. Ὁ κ. Εὐθυμίου καὶ ὁ κ. Μαρμίας. Ὁ πρῶτος εἶχε ἐνότητα στὴν ἐρμηνεία του, λεπτότητα στὸ παίξιμό του καὶ ἦταν συγκρατημένος καὶ κωμικός, χωρὶς νὰ κάνει καμμιά παραχώρηση στὸ χυδαῖο γούστο. Ὁ δεύτερος εἶχε διαβολεμένο μπρίο, ἀλλὰ σὲ πολλές σκηνές φάνηκε ὑπερβολικὸς μετὰ τὸ μπουφόνικο παίξιμό του. Οἱ ἄλλοι συνετέλεσαν στὴν ὅλη εὐπρόσωπη ἐμφάνιση τῆς κωμωδίας.

Οἱ «Ψευτοσπουδαῖες» ἀπεδόθησαν συνολικὰ πιὸ δημιουργικὰ. Ὑπῆρχε περισσότερὴ ἰσορροπία. Ἡ κυρία Ἐλένη Παπαδάκη, μιὰ ἀπὸ τὶς λίγες σημερινές ἐξαιρετικὲς καλλιτέχνιδες, θρῆκε κι' ἐδῶ τὴν εὐκαιρία, ὅπως καὶ στὴ «Βεντάλια» ν' ἀναπτύξει ὅλο της τὸ ταλέντο καὶ νὰ μᾶς δώσει μιὰ ἀλησμόνητη ἀλήθεια «récitense». Οἱ κινήσεις της, οἱ στάσεις της, ἡ φωνὴ της, ἡ γενική της ἐμφάνιση ἔδωσαν τὴν ἐντύπωση ὅτι θγῆκε πάνοπλη ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. Λιγώτερο ἀξιόλογο ὑπῆρξε ἡ κ. Μιράντα Μυράτ, πού κοπίασε γιὰ νὰ ἐνσαρκώσει τὸν ρόλο της. Ὁ κ. Δεινδρομῆς ἀνεκτὸς καὶ ὁ κ. Ἀβδῆς ἀνυπόφορος.

Οἱ σκηνογραφίες καὶ τὰ κοστοῦμα ἦταν μοναδικές. Ἡ χορογραφία τῆς εἰδος Σακελλαρίου ἄψογη ἀπὸ πάσης ἀπόψεως. Τὸ κοινὸ τῆς πρώτης ἔφυγε μετὰ τὶς ὠραιότερες ἐντυπώσεις.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΡΑΤΣΙΚΑΣ